

Soortgericht onderzoek

Groot-Ammers – Standerdmolen

Datum	25-11-2022
Auteur	[REDACTED]
Opdrachtgever	[REDACTED]
Rapport code	SO22016v01
Wijze van citeren	[REDACTED], [REDACTED] 2022. Soortgericht onderzoek. Groot-Ammers, Standerdmolen, Rapportcode: SO22016v01. Breur Ecologie & Onderzoek. Dordrecht

Breur Ecologie & Onderzoek
Couperusstraat 27
3319RB Dordrecht

Disclaimer

Op alle tekst, foto's en afbeeldingen in dit rapport berust – tenzij anders vermeld – het auteursrecht van Breur Ecologie & Onderzoek. Deze rapportage, inclusief eventuele bijlage(s), is vertrouwelijk en uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Verstrekking aan en gebruik door anderen dan de geadresseerde is zonder toestemming niet toegestaan. Aan dit rapport kunnen geen rechten worden ontleend. Breur Ecologie & Onderzoek kan niet aansprakelijk worden gesteld voor eventuele schade als gevolg van een onjuiste of onvolledige weergave van de gegevens in dit rapport.

Copyright © Breur Ecologie & Onderzoek 2022.

Inhoudsopgave

1 Aanleiding.....	3
2 Doel.....	3
3 Plangebied & ontwikkeling.....	4
3.1 Huidige situatie.....	4
3.2 Geplande ontwikkeling.....	4
3.3 Toekomstige situatie.....	4
3.4 Planning.....	4
4 Onderzoeksopzet.....	5
4.1 Methodiek.....	5
4.2 Toelichting.....	5
5 Resultaten.....	7
5.1 Amfibieën (heikikker, poelkikker en rugstreeppad).....	7
5.2 Platte schijfhoren.....	9
5.3 Grote modderkruiper.....	10
6 Effectbeoordeling.....	11
7 Conclusie & aanbevelingen.....	12
7.1 Conclusies.....	12
7.2 Aanbevelingen.....	12
Bronvermelding.....	13
Bijlage I.....	14

1 Aanleiding

Gemeente Molenlanden heeft [REDACTED] Ecologie & Onderzoek verzocht om soortgericht onderzoek uit te voeren in een projectgebied aan de Standerdmolen te Groot-Ammers. Op deze locatie is men voornemens om een brede school te ontwikkelen (bebouwing, schoolpleinen en parkeergelegenheid). Uit een quickscan ecologie is gebleken dat dit potentieel effect heeft op diverse beschermde soorten¹:

- Heikikker
- Poelkikker
- Rugstreeppad
- Platte schijfhoren
- Grote modderkruiper

Dit soortgericht onderzoek geeft uitsluitsel of het plangebied inderdaad een functie vervult voor deze soorten, en zo ja, welke vervolgstappen genomen dienen te worden.

2 Doel

Het doel van dit soortgericht onderzoek onderzoek is om antwoord te geven op de volgende vragen:

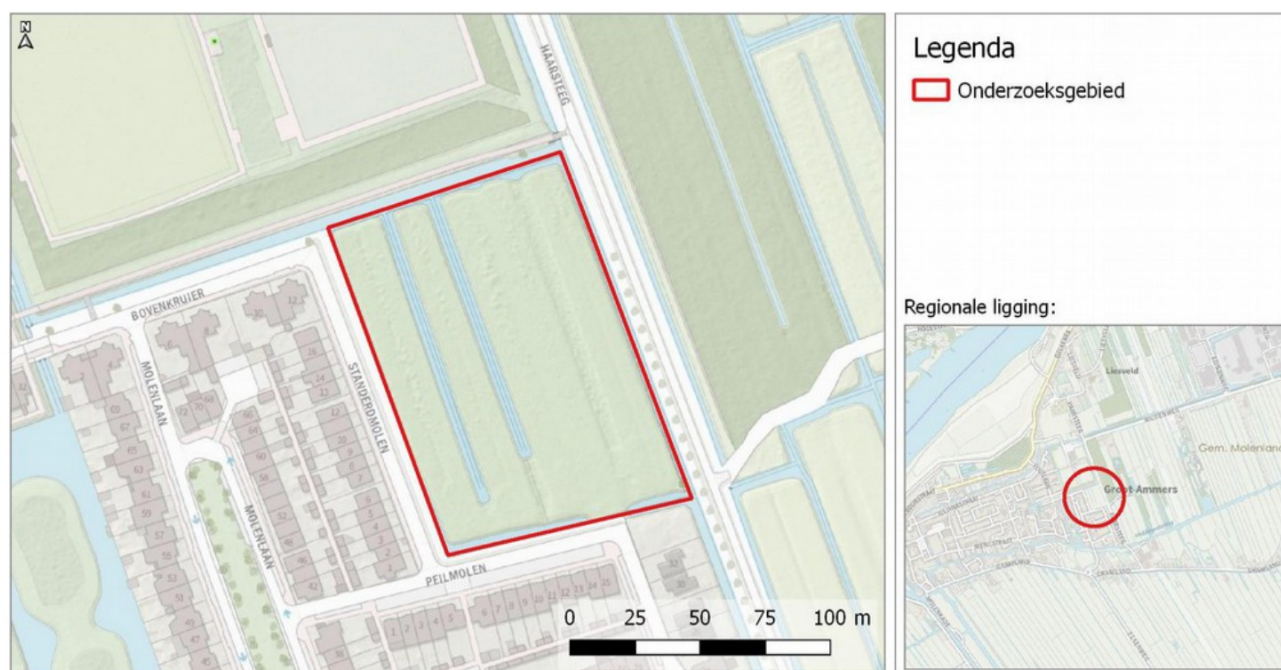
- Zijn er beschermde soorten aanwezig in het plangebied?
- Welke functie vervult het plangebied voor deze beschermde soorten?
- Leidt de geplande ontwikkeling tot een overtreding van de Wet natuurbescherming?
- Welke vervolgstappen dienen genomen te worden?

1 [REDACTED] 2021. Quickscan flora & fauna. Groot-Ammers, Standerdmolen. Rapportcode: QS21068v2.
Breur Ecologie & Onderzoek. Dordrecht

3 Plangebied & ontwikkeling

3.1 Huidige situatie

Het plangebied is gelegen in het oosten van Groot-Ammers (Gemeente Molenlanden). Het terrein bestaat uit een grasland met twee doodlopende sloten. Op het terrein vindt in bepaalde periodes in het jaar begrazing door schapen plaats. Het terrein is onbebouwd, maar kent wel opvallend veel hoogteverschillen (mogelijk door stortingen van grond in het verleden). De enige boom op het terrein is een knotwilg in de zuidoostelijke hoek. Het terrein wordt omsloten door sloten, ten zuiden en ten westen van het terrein bevindt zich een woonwijk, ten oosten grenst het plangebied aan een bosperceel en aan poldergebied.

Afbeelding 1: Ligging van het onderzoeksgebied (rood omkaderd). De regionale ligging is aangegeven rechtsonder in de rode cirkel.

3.2 Geplande ontwikkeling

De sloten op het terrein zullen worden gedempt, het terrein wordt bouwrijp gemaakt en er zal een schoolgebouw met plein en parkeergelegenheid gebouwd worden.

3.3 Toekomstige situatie

In de nieuwe situatie bevindt er zich een schoolgebouw met plein en parkeergelegenheid in het plangebied. Een exacte inrichting van het plangebied is nog niet bekend.

3.4 Planning

Het project bevindt zich op dit moment nog in de planvormingsfase. De realisatiefase staat gepland van november 2024 - oktober 2025. In 2026 dient de school in gebruik te zijn.

4 Onderzoeksopzet

4.1 Methodiek

Het gehele onderzoek is uitgevoerd conform de condities en methodiek van de meest actuele kennisdocumenten en inventarisatieprotocollen². Alle betrokken onderzoekers [REDACTED] en [REDACTED] voldoen aan de definitie van deskundig ecooloog zoals bepaald door de Rijksdienst voor ondernemend Nederland³. De volgende veldbezoeken zijn uitgevoerd:

Type onderzoek	Datum	Tijd begin	Tijd eind	Temp (°C)	Wind	Bewolking	Neerslag
Amfibieën kooractiviteit	27-3-2022	22:45	23:45	7	NO1	1/8	geen
Amfibieën kooractiviteit	11-4-22	23:30	0:30	8	ZO3	4/8	geen
Amfibieën kooractiviteit	12-5-22	22:30	23:30	14-12	ZW2	6/8	geen
Amfibieën kooractiviteit	20-5-22	0:05	1:30	13-12	0	2/8	geen
Amfibieën kooractiviteit	8-6-22	22:30	23:45	15	ZW2	3/8	geen
Amfibieën, platte schijfhoren, vissen en e-DNA	27-07-22	7:30	11:00	14-16	N1	3/8	geen
Amfibieën, platte schijfhoren, vissen	31-8-22	8:30	11:00	15-19	NO3	0/8	geen

Tabel 1: Overzicht veldbezoeken en weersomstandigheden.

Hoewel de bezoeksmomenten waren toegespitst op het aantreffen van specifieke soorten is er uiteraard tijdens alle bezoeken op alle potentieel aanwezige beschermde diersoorten gelet. Zo is er tijdens de nachtelijke onderzoeksrondes ook met de zaklamp "gevist" door in het water te schijnen, dit is een manier om grote modderkruipers waar te kunnen nemen. Andersom zijn er tijdens het schepnetvissen naar platte schijfhoren en grote modderkruiper ook amfibieën gevangen en gedetermineerd. Zodoende is er voor elke soort ruim voldoende onderzoeksinspanning verricht (protocol + extra).

4.2 Toelichting

Amfibieën: Dit heeft betrekking op het onderzoek naar heikikker, poelkikker en rugstreeppad. Ten aanzien van elke soort zijn in het voorjaar/zomer tenminste twee avond/nachtbezoeken uitgevoerd in de periode met kooractiviteit. Tevens zijn er later in de zomer twee dagbezoeken uitgevoerd waar op zicht en met behulp van het schepnet werd gezocht naar kikkers en padden. Wegens de extreem droge zomer van 2022 is er speciaal rekening mee gehouden dat de veldbezoeken in de zomer kort na regenbuien zijn uitgevoerd (onder vochtige omstandigheden zijn kikkers en padden beter waarneembaar in het landhabitat).

² <https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/>

³ <https://www.rvo.nl/onderwerpen/agrarisch-ondernemen/beschermde-planten-dieren-en-natuur/ruimtelijke-ingrepen/ontheffing-vrijstelling/ecologisch-deskundige>

Afbeelding 2: Beeld van een avondronde tijdens het luisteren van kooractiviteit van amfibieën.

Platte schijfhoren: De werkwijze van het onderzoek naar platte schijfhorens is gebaseerd op de "Handleiding Slakken van de Habitatrichtlijn waarnemen" versie 2009, van Stichting Anemoon. De sloten in het onderzoeksgebied zijn om de 10-15 m steekproefsgewijs bemonsterd met een RAVON schepnet. Geschikte scheplocaties zijn ter plaatse bepaald op basis van de aanwezigheid van onderwatervegetatie. In iedere sloot is geprobeerd om op zo representatief mogelijke locaties te scheppen. In een rustige beweging (zonder turbulentie te veroorzaken in het water) is de onderwatervegetatie uit de sloot geschept. Deze waterplanten zijn vervolgens in delen in een emmer met slootwater stevig gewassen/geschud, zodoende laten de aanwezige waterslakjes los. De vegetatie is weer teruggelegd in de sloot en het water in de emmer is door een zeef gegoten. Waterslakjes en andere aquatische fauna blijven achter in deze zeef en kunnen gemakkelijk worden gedetermineerd. Niet zelden hebben veel slakjes zich vastgeplakt aan de binnenkant van de emmer, ook deze slakjes in de emmer worden gedetermineerd. Op deze wijze kunnen gemakkelijk grote aantallen waterslakken aangetroffen worden (op locaties met een goed ontwikkelde onderwatervegetatie: vaak tientallen tot honderden per schep). Het schepnet, de zeef en de emmer worden hierna schoon gespoeld in de sloot waarna de volgende locatie wordt bemonsterd.

Op twee momenten (in juli en augustus) zijn de sloten op deze manier onderzocht. Men was voornemens om één bezoek eerder in het jaar uit te voeren, maar op dat moment was de onderwatervegetatie nog nauwelijks ontwikkeld. Ook later in de zomer was er echter nauwelijks sprake van onderwatervegetatie (mogelijk door kreeftenvraat).

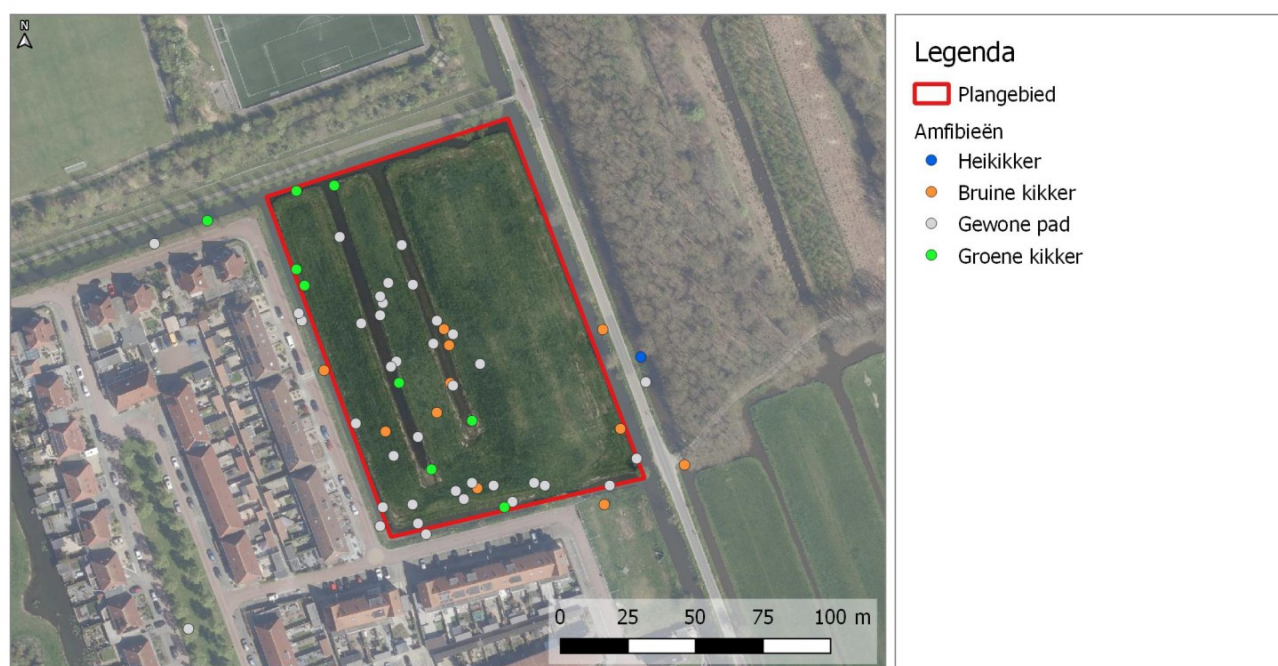
Grote modderkruiper: In juli en augustus is er met behulp van een RAVON schepnet gevist in de watergangen binnen en langs het plangebied. Tevens zijn er in juli twee mengmonsters genomen welke door Sylphium Molecular Solutions geanalyseerd zijn op e-DNA van de grote modderkruiper. Eén mengmonster is genomen in de twee centrale sloten in het plangebied, en één mengmonster is genomen in de sloot ten zuidwesten van het plangebied.

5 Resultaten

5.1 Amfibieën (heikikker, poelkikker en rugstreeppad)

In het plangebied zijn geen beschermde soorten amfibieën aangetroffen. De rugstreeppad en poelkikker zijn ook niet in de omgeving aangetroffen. In het plangebied werd wel voortplantingsactiviteit waargenomen van groene kikker, gewone pad en bruine kikker. Alle groene kikkers zijn gedetermineerd als bastaard/meerkikkers op basis van geluid, zichtwaarnemingen en de vangst van individuen. De voornaamste concentratie van amfibieën werd waargenomen in de westzijde van het plangebied, de groene kikkers bevonden zich voornamelijk aan de uiteinden of splitsingen van slootjes. Een ander amfibie welke af en toe is waargenomen met het schepnetvissen betrof de kleine watersalamander.

In de directe omgeving van het plangebied is eenmaal – op 27-03-2022 – een roepende heikikker waargenomen. Deze heikikker bevond zich in de sloot ten oosten van de Haarsteeg. Het voorkomen van heikikkers ca. 300 m ten oosten van het plangebied was reeds bekend (zie quickscan) en vermoedelijke betrof deze heikikker een individu dat overwinterd had in het bosgebied ten oosten van de Haarsteeg, dit is een geschikt overwinteringshabitat voor de heikikker in deze regio. Er is in deze sloot geen voorplanting van heikikker vastgesteld (eiklompjes zijn niet aangetroffen) en tijdens geen van de verdere bezoeken zijn er heikikkers waargenomen in het plangebied of de directe omgeving hiervan.

Afbeelding 3: Waarnemingen van amfibieën in en om het plangebied.

Afbeelding 4: Groene kikkers zijn indien mogelijk gevangen en gedetermineerd. Op basis van diverse kenmerken, zoals de gemarmerde keel + buik en de kleine + lage metatarsusknobbel is poelkikker uitgesloten.

Afbeelding 5: Roepende bruine kikker in een sloot in het plangebied.

Afbeelding 6: Een gewone pad in het plangebied.

5.2 Platte schijfhoren

In het plangebied zijn geen platte schijfhorens waargenomen. Enkel de algemenere schijfhorensoorten zoals de gewone/gekielde schijfhoren en de draaikolkschijfhoren zijn aangetroffen. De onderwatervegetatie in sloten in het plangebied was bijzonder slecht ontwikkeld, mogelijk een gevolg van kreeftenvraat. Exotische Amerikaanse rivierkreeften zijn regelmatig waargenomen (met de zaklamp in het water) en gevangen met het schepnet. Als gevolg hiervan zijn de waterslakken alleen in zeer lage dichtheden aangetroffen.

Afbeelding 7: Ondiepe sloot in het plangebied met enkele algenplakkaten, zonder onderwatervegetatie.

Afbeelding 8: Een draaikolkschijfhoren aangetroffen in het plangebied.

5.3 Grote modderkruiper

De grote modderkruiper is niet waargenomen in het plangebied of gevangen met het schepnet. Ook de e-DNA monsters waren negatief voor aanwezigheid van deze soort. Er zijn wel diverse andere vissoorten waargenomen in het plangebied, waaronder de bittervoorn, marmiergrondel, snoek, kleine modderkruiper, zeelt en ruis/blankvoorn (deze voorns waren dusdanig klein dat zij niet op soortniveau zijn gedetermineerd). Opvallend waren de vele waarnemingen van snoeken met de zaklamp, tijdens de eerste twee avond/nachtbezoeken in maart/april. In elke sloot werden meerdere snoeken waargenomen, hetgeen duidt op een functie als paaiplaats.

Afbeelding 9: Enkele vissoorten die zijn gevangen met het schepnetvissen: Snoek, bittervoorn, marmiergrondel en kleine modderkruiper.

Afbeelding 10: Snoek in slootje in het plangebied in april.

6 Effectbeoordeling

Het plangebied vervult geen essentiële functie voor beschermde diersoorten. Van alle beschermde soorten die potentieel aanwezig waren is alleen de heikikker daadwerkelijk aangetroffen tijdens dit onderzoek. Dit betrof echter één roepend mannetje dat buiten de begrenzing van het plangebied is waargenomen. Het vermoeden is dat heikikkers vanuit het winterhabitat (mogelijk het bos ten oosten van de Haarsteeg) enige willekeurige dispersie vertonen waardoor dit dier eenmalig aanwezig was. Tijdens de andere bezoeken zijn geen heikikkers gehoord, ook zijn er nooit adulten of juvenielen aangetroffen in het landhabitat van het plangebied. Op basis hiervan is bepaald dat het plangebied geen essentiële functie voor heikikkers vervult. Incidentele aanwezigheid van heikikkers blijft echter altijd mogelijk, dit gezien de nabijheid van een populatie waarvan er hoogstwaarschijnlijk dieren overwinteren in het bos ten oosten van de Haarsteeg. Maatregelen zijn daarom noodzakelijk om er zeker van te zijn dat heikikkers afwezig zijn tijdens de werkzaamheden. Deze maatregelen zijn in lijn met algemene maatregelen in het kader van de zorgplicht om negatief effect op planten en dieren (ongeacht de beschermingsstatus) zoveel mogelijk te voorkomen (zie Hfst. 7).

Afgezien van beschermde soorten heeft het onderzoek aangetoond dat het plangebied wel degelijk natuurwaardes heeft. In de zomer werden er in het plangebied zeer veel insecten waargenomen, met name toen de akkerdistels in bloei stonden. Later in het seizoen was het gehele terrein gemaaid en hebben zowel de insecten als de flora geen ervaring meer beleefd door de droogte. De sloten in het plangebied zijn paaiplaatsen voor de snoek, en er leven rode lijstsoorten zoals de bittervoorn (kwetsbaar). Hiernaast vormt het plangebied voorplantingshabitat voor vier verschillende soorten algemene amfibieën: de gewone pad, bruine kikker, groene kikker en de kleine watersalamander. Dit alles geeft de waarde aan van een dergelijk terrein voor de lokale biodiversiteit. Aanbevolen wordt daarom om maatregelen te treffen om de natuurwaardes zoveel mogelijk te behouden of op alternatieve locaties de natuurwaarden te verbeteren (dit is geen wettelijke verplichting maar een vrijblijvende aanbeveling, zie Hfst. 7).

Afbeelding 11: Een slootje in het plangebied.

7 Conclusie & aanbevelingen

7.1 Conclusies

De geplande ontwikkeling leidt niet tot negatief effect op beschermde natuurwaarden. Een ontheffing voor de Wet natuurbescherming is daarom niet nodig. De werkzaamheden hebben groen licht.

Er zijn echter wel maatregelen noodzakelijk in het kader van de zorgplicht en om te voorkomen dat een heikikker incidenteel aanwezig kan zijn tijdens de werkzaamheden. Deze maatregelen betreffen in hoofdlijnen de volgende zaken:

- Het dempen van sloten dient te gebeuren in de periode augustus – september 2024. Hierbij dient er richting het open water gewerkt te worden zodat aquatische fauna kan ontsnappen. Indien er wordt gekozen voor het afdammen en leegpompen van watergangen zijn extra maatregelen noodzakelijk: er dient ecologische werkbegeleiding plaats te vinden waarbij alle vissen en andere aquatische fauna worden overgeplaatst naar naastgelegen geschikte watergangen.
- Na het dempen van de sloten dient, in de periode augustus – oktober 2024, het gehele terrein omrasterd te worden met een amfibieënscherm. Langs dit scherm dienen uittrede plaatsen aangelegd te worden zodat amfibieën wel uit, maar niet meer in het terrein kunnen komen. Alsmede dienen er op centrale locaties in het terrein amfibieënschermen geplaatst te worden waarlangs emmers zijn ingegraven. De amfibieën die in de emmers lopen dienen tweemaal daags te worden overgeplaatst naar naastgelegen geschikt habitat. De exacte onderzoeksinspanning is afhankelijk van weersomstandigheden en het aantal amfibieën dat wordt aangetroffen, dit dient bepaald te worden door een deskundig ecooloog.
- Bovenstaande maatregelen dienen te worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol. Hierin dient tevens beschreven te worden hoe om te gaan met incidentele late broedgevallen van bijvoorbeeld een meerkoet in een te dempen sloot.

7.2 Aanbevelingen

De in de quickscan (Hfst. 8.2) genoemde natuurinclusieve maatregelen blijven van harte aanbevolen. Dit betrof maatregelen zoals inbouw voorzieningen voor vogels en vleermuizen in het nieuwe schoolgebouw, en de aanplant van diverse soorten inheems groen. Deze maatregelen zijn niet wettelijk verplicht, maar kunnen positief bijdragen aan een gezonde groene leefomgeving en een stimulans zijn voor de lokale biodiversiteit. Ook kan men overwegen om de verloren gegane natuurwaarden elders in de gemeente te compenseren door reeds bestaand weidegebied in kwaliteit te verbeteren (aanpassing beheer, aanleg van poelen en natuurvriendelijke oever enz.). Ecologie & Onderzoek kan u desgewenst adviseren in het verder uitwerken van deze maatregelen.

Bronvermelding

██████████ 2021. Quicksan flora & fauna. Groot-Ammers, Standerdmolen. Rapportcode: QS21068v2. Breur Ecologie & Onderzoek. Dordrecht

Ministerie van Economische zaken. 2016. Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen.

Kaartmateriaal:

<http://pdokviewer.pdok.nl>

Overig:

<https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/>

<https://www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/soortinventarisatieprotocollen>

<https://www.verspreidingsatlas.nl>

<https://waarneming.nl/>

Bijlage I

Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming (Wnb) per beschermingscategorie.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wnb	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wnb	Beschermingsregime Nationaal beschermde soorten (andere soorten) § 3.3 Wnb
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen.
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen.	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben.	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren.	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.